

SLOVENSKI NAROD.

Iztaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.

Inzerati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, nad to višino vsi oglašaji 1 m/m x 54 m/m 1 K 50 v. Uradni razglašaji in poslane ter notice isti prostor po 2 K, ženitne ponudbe in poroke pavšalno 80 K. — Pri naročilih nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, priljučno. — Telefon št. 334.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 180—	celoletno	K 240—
polletno	90—	polletno	120—
3 mesečno	45—	3 mesečno	60—
1	15—	1	20—

„Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.“
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono.
Poština plačana v gotovini.

Joso Jurkovič:

Poljaki in slovanska realnost.

Pod gorenjim naslovom je priobčil gospod profesor dr. Ilesić članek, ki naj bi bil odgovor na napade nani v čeških listih zaradi brzojava Pilsudskemu, ki se je poslal s poljske akademije v Ljubljani, in obenem nekaj program za našo politiko proti slovanstvu, ki naj bi slonela na slovanskem realizmu. Zdi se mi, da je v tej izjavi poleg pravilnosti tudi nekaj netočnosti, in ne bi bilo mogoče odveč, če se pogleda na stvar še enkrat, ko se je že spravila v javnost.

Da se je ustanovilo »Društvo prijateljev poljskega naroda«, je čisto v redu, vendar sem mnenja, da se smatra društvo za nepolitično. Da pa se je poslal z akademije društva brzojav (dr. Ilesić izrecno pove, da ni bil zraven) Pilsudskemu kot poveljniku poljske armade proti Rusiji, to je ne samo — sit venia verbo — otročje — nepremišljeno, ampak tudi netaktno. Da ni dejstvo nepolitično, bi bilo odveč pripomniti.

Brzojav kaže namreč le preočito, da se ljudje ne zavedajo dejstva, da nismo več s Poljaki skupaj v eni državi, kjer so se brzojav lahko poljubno pošiljali (če jih je pustila oblast), ker so se lahko nanašali samo na kako notranjepolitično zadevo — za zunanjepolitične se nismo zanimali dosti ni mi ni Poljaki in se tudi nismo smeli preveč. Danes pa sta Jugoslavija in Poljska dve državi, kjer ne gre kar tako brzojaviti, kajti Poljska ni kje v sredi kakega oceana osamljena, ampak je obdana od sedev in obstoja nevarnost, da se zadenemo ob koga na levi ali desni, če bomo drli s prevelikim elanom. In potem: poleg Ljubljane je še Beograd in Zagreb in ne vem, če bosta čisto zadovoljna s tem, da bi se delala politika zunanjih zvez in prijatelstev izključno v Ljubljani in poleg vsega še v družbi, ki so nepolitične. Take stvari je treba prej nekoliko premisliti.

Drugič pa je vtikanje v razmere tuje države, notranje ali zunanje, pa makar še tako prijateljsko, nazadnje vendarle nekoliko — vsiljivost. Ali so začeli vojno Poljaki ali Rusi, ali se bo končala tako ali tako, če gledamo na njo s slovanskega stališča, jo je samo obžalovati, če pa samo z državnega — je mogoče najboljši nasvet molk, in če je treba govoriti, naj govorijo tisti, ki so v to poklicani, t. j. zunanji ministri.

Dr. Ilesić pravi, da stoji na stališču slovanskega realizma in da ne pomeni poudarjanje poljstva ali polo-

nostilstvo negacijo češtva in rusovstva ampak afirmacijo poleg onih dveh. To je absolutno mogoče, relativno pa, recimo z ozirom na današnji čas, to ni bilo čisto tako.

Že takoj v začetku članka se konstatira, da se je poslala brzojavka »Pilsudskemu, ustvaritelju in voditelju poljske armade, ki je prav takrat začela prodirati (v zvezi z Ukrajino) proti boljševiški Rusiji.« Vsaj jaz za svojo osebo čutim iz teh stavkov mnogo, mnogo, kar bi moralo ostati nezapisano. Že ločitev Rusija — boljševiška Rusija je nekoliko preostra, če se spomnimo na oklic generala Brusilova: zdi se namreč nasprotno, da je Rusija proti tujini precej enotna, kaka pa je znotraj, nas ne sme nič brigati. Nekoliko preveč je tudi, da kot tuji poudarjamo, da gre s Poljsko Ukrajina, kar poleg tega le premalo odgovarja faktom. Kako bodo sprejeli Rusi (če bi jim prišel članek pred oči) pasus o ruskih carjih in o Katarini, ne vem, bojim se pa, da ne s tistim čuvstvom, kot ga je napisal avtor. Najbolj pa kaže, da tako postopanje ni realizem, dejstvo, da so se čutili prizadeti Čehi. V današnjih časih, ko so srpi Poljaki na eni strani s Čehi in na drugi z Rusi, se smatra vsak pozdrav na desno za žalitev na levo in obratno, država je namreč čudna stvar.

Ker je že padla beseda o slovanskem realizmu, par besed tudi o tem. Slovanski realizem je bil v preteklosti žalostna stvar in ni zankat skoraj nobenih znakov, ki bi kazali, da ne bo tudi v bodočnosti tako ali vsaj malo boljše. Če smatramo kot izraz preteklosti nekdanji avstrijski parlament (treba je namreč gledati na dejstva in ne na eventualne navdušene napitnice!), je slika sedanosti in žalibože najbrže tudi bližnje bodočnosti rusko - poljska vojna. Tešinsko in boji v Galiciji. To je realizem in si ne morem prav misliti, kako bi se dala voditi politika afirmacije vseh treh držav, če ne z absolutno nevtalnostjo in nevmešavanjem v njih medsebojne zadeve. Ker govorim o realizmu, ne omenjam kakega blagohotnega posredovanja, ki ne spada sem, ker je iluzija. Vse to pa je seveda bolj smer, ki se je moramo držati kot nepolitična javnost, kajti oficijelna politika naše države nasproti slovanskim se ne bo dala predpisovati niti od društev niti najbrže od čustev, ampak od drugih mnogo bolj realnih faktorjev. Crispi najbrže ni šel od čustev gnan v trozvezo in tudi Anglija ne ob rami Ru-

sije v svetovno vojno. Seveda s tem ne negiram kakega bodočega bloka slovanskih držav in bom srečen, če pride do tega, zato pa se ne sme škodovati eventualni bodoči vseslovanski politiki z neodgovornimi izjavami a la brzojav Pilsudskemu. Taki brzojavi, četudi poslani od važnejših oseb ali institucij kot omenjeno društvo, so imeli večkrat mnogo večje posledice, kot je mislil odposiljatelj.

Če se ustanovljajo društva, ki imajo namen, da razširijo pri nas znanje slovanskih jezikov in nam naredijo dostopne njih kulture, je to samo pozdraviti, kajti vsi občutimo, da stojimo preveč pod grmanskim - romanskim vplivom in zgublamo ter smo že dodobra izgubili tisto, kar imenuje Rus »široko naravo« in kar

Bilanca italijanske nacionalistične politike

Malenkostni vpliv italijanske zunanje politike, neprestane notranje zmede, mešetarenje nacionalistov z goličljivi, kooperacija klerikalcev z nacionalisti v jadranskem vprašanju in druge specifično italijanske razmere navdajajo resne italijanske politike s strahom o politični in gospodarski bodočnosti Italije.

Karakterističen v tem oziru je članek, ki ga je priobčil milanski »Secolo« o gospodarski politiki zaveznikov na Balkanu. V članku se dokazuje, kako so zavezniki, predvsem Francija, razumeli izkoristiti slabo italijansko politiko in so na račun Italije ojačili in razširili svoj politični in gospodarski vpliv na Balkanu.

Italija si je izbrala to z rimskim paktom za svoj program, pozneje pa je pristopila, da ga izvrši Francija. »Secolo« piše: Takrat smo iz Rima vrgli parolo, ki naj bi zbrala Poljake, Jugoslovane, Čehi in Romune okoli Italije, toda zmaga na Pavi nam je dala drugo smernico. Šli smo v Pariz, potem ko smo se naskrivali izverili rimskemu paktu. Mislili smo, da nam daje londonska pogodba moč, toda videli smo, koliko nam je pomagal! Naša moč bi bila v tem, da smo nastopili na konferenci kot predstavniki in tolmači dežel, katerim smo pripomogli do svobode. Toda mi smo postopali z jugoslovenski kakor s sovražniki. Odmisli smo si Čehi in Romune, ki smo jih potisnili v krog jugoslovenske politike. Tudi Poljakom smo postali sovražni. S svojimi lastnimi rokami smo postavili umetno mejo med nas in narode vzhodne Evrope, medtem pa so jo že preskočili Francozi, Angleži in Amerikanci in sicer kot prijatelji in zaščitniki, ki so delili usluge, pobirali

je kriterij slovanskega občutka. Na to stran bi si vsak želel mnogo več notranjosti, ker je le v nji prava kultura, in nekoliko manj amerikanizma in merkantilizma. To seveda ne bo šlo tako hitro, in če dotična društva ne omagajo pod težo dela, časa in drugih človeških lastnosti, ne bodo njih zasluge za našo kulturo neznatne. Politiko pa naj društva pustijo lepo pri miru. Kakor se zdi namreč na prvi pogled drastično, vendar ni zato nič manj mogoče, da bi se vrnilo nekdanji časi v tem smislu, da bi morala pošiljati država svoje organe na sestanke kulturnih društev, da bi pomirjevali društvenike pred političnimi izlivmi, kakor je moral včasih berlinski zunanji urad korigirati razne prepogumne cesarjeve govore, predno jih je objavil v tujini.

knjaga, kreditirali tržišča, dobivali koncesije za rude, železnice, vodne sile itd.

Ali naj bomo zato jezni nanje? Saj se je moglo vse to lahko slutiti! Menda niti norost naših nacionalistov ne gre tako daleč, da bi mislili, da je dolžnost Italije paziti samo takrat na svoje interese, če ji drugi pomagajo. Ko smo se izverili rimskemu paktu, smo šli v Pariz z iluzijo, da nas bodo Amerika in zavezniki podpirali proti Jugoslovenom in ostalim narodom vzhodne Evrope. Ali ni dovolj jasno, da je njihov interes zahteval nekaj popolnoma nasprotnega? Čuje se odgovor: Šli smo oboroženi z londonskim paktom in se opirali na naše pravice in na pravičnost naše stvari! Kakor da preje nismo bili obveščeni, kakor da ne bi bilo jasno, da Amerika, ki ni podpisala londonske pogodbe, ne bo ne odobrila in ne dovolila njene izvedbe, vsaj tako dolgo dokler bo ona odločevala o mirovnih pogodbah!

Od dneva, ko smo izmed dveh paktov — rimskega pakta in londonske pogodbe — izbrali zadnjega, sta minuli dve leti. Koliko smo od tedaj napredovali na tem potu, ki smo si ga tako pametno izbrali? Do katere rešitve smo prišli? Katere koristi, politične, gospodarske in moralne, smo si zagotovili na drugi strani Adrije? Kako smo uredili svoje meje? Katere olajšave smo prinesli našemu notranjemu položaju, naši bilanci in naši narodni obnovi? Ali smo vsaj povzdignili našo in ugled Italije v zunanjem svetu?

Tej bilanci italijanske nacionalistične politike, ki jo priobčuje eden najresnejših italijanskih listov, se je

pridružila še moralna katastrofa s paktiranjem med nacionalisti in goličljivi in končno še padec tretjega Nittičevega kabineta.

Seja Narodnega predstavništva.

98. redni sestanek začasnega Narodnega predstavništva otvoril predsednik dr. Ribar ob 5. popoldne. Tajnik dr. Lončar je prečital zapisnik zadnje seje ter so se prečitale razne prošnje in pritožbe. Zatem je poslanec Jaka Prodanović (republikanec) interpeliral predsednika skupščine, zakaj je na svojo roko dovolil skupščinskemu osebju povišanje dodatka na dragijske doklade. Nato so prišla na vrsto kratka vprašanja, takozvani »upiti«. Prva vprašanja je postavil poslanec dr. Simrak radi prepovedi političnih shodov na Hrvaškem. Nato je postavil vprašanje poslanec Kopač (socialist) radi dogodkov na Zaloški cesti v Ljubljani, pri katerih je bilo 14 oseb usmrčenih. Med drugim je navajal, da so nekatere organizacije, kakor je običaj pri takih prilikah, razobesile črne zastave, kar so storili tudi na pr. v Črnomlju. Politika oblast pa je ono ljudi, ki so zastave razobesili, obsodila na 7 dni zapor. Vseled pritožbe prizadetih na deželno vlado v Ljubljani, je dobil vsako mesto 7 dni po 8 dni zapor. Zato vprašuje ministra za notranje stvari, kaj namerava podvzeti, da se tako postopanje v bodočnosti prepreči. Minister Rafailović je odgovorjal, da še ni dobil nobenih tozadevnih uradnih podatkov, kakor hitro pa jih sprejme, bo odgovoril. Poslanec Kopač je izjavil, da se z odgovorom ministra ne zadovoljuje, češ, da bodo med tem, predno dobi minister uradne podatke, prizadeti svojo kazen že odsele, ker morajo nastopiti kazen že tekom treh dni. Zato prosi, naj minister izda brzojavno naredbu, da se naj kazen odloži za toliko časa, dokler ne dobi potrebnih podatkov. Nadaljnje vprašanje je postavil poslanec Kopač radi načelnika ministrstva prehrane Radojevića, ker je delavcem, ki so zahtevali od njega živil, zaklical: »Marš ven!« Minister za prehrano je nato odgovorjal na podlagi uradnih aktov. Poslanec dr. Svinjarev je postavil vprašanje na predsednika vlade radi postopanja madžarskih oblasti v Segedinu z našimi podaniki. Ministrski predsednik dr. Vesnić je izjavil, da je samo po sebi umevno, da bo vlada v obrambo svojih pravic podvzela vse potrebne korake. Nadaljnje vprašanje je postavil poslanec Bukšeg (socialist), ali je vladi znano, da zbira Madžari čete, da kopčijo orožje v tovarnah Manfreda Weissa, ki kupujejo orožje tudi v inozemstvu, kar je vse naperjeno proti čehoslovški republiki, proti Nemški Avstriji in proti Jugoslaviji. Budimpeštansko časopisje seveda vse to prikriva. Avstrijski državni kancler dr. Renner je pripravil z ozirom na te dogodke posebno demaršo proti madžarski vladi. Naglašja, da so sedanji gospodje na Madžarskem popolnoma navadni eksponenti Habsburžanov, povratek Habsburžanov pa ogroža mir v Evropi. Radi tega želi, da naj ministrski predsednik izjavi, da Jugoslavija ne bo mirno gle-

Fran Govekar:

Svitanje.

(Dalje.)

Jedva je odbila pri sv. Barbari enajsto, je bil Kraus zopet doma. Legel je takoj spat. Tudi po vsej Idriji je nastala tišina in črna tema. Težave hudega dneva so minuli in utrujeni ljudje so zaspali takoj.

Malo pred polnočjo pa je zapel na trgu vojaški rog in po vseh ulicah je postalo živo. Seststo francoskih grenadirjev je zasedlo Idrijo in vse ceste vanjo.

V hipu je bilo vse pokonci in po vseh hišah so se posvetile luči. Javkanje žensk se je začelo, plač in vik otrok, z ulic pa je grmel krohot Francozov, rogajočih se prestrašenim meščanom. Visokostasni in širokopleči grenadirji so bili videti z njih ogromnimi kosmatimi čakami pravi velikani. Nad levim ušesom ob čaki je imel vsakdo živordečo, navpik stoječo perjanico, na ramah rdeče epolete, moder vojni frak z belim telovnikom, prekrizanim na prsih z dvema belima jermenoma, ki sta nosila tornistro in sabljo, ozke bele hlače so segale do kolen, meča pa so objemale črne gamaše. Vsak grenadir je držal na levi rami puško, ki se ji je na koncu svetil dolg, ostrobrušen bajonet.

Zbežan je pritekel ravnatelj Gerstori po stopnicah v vežo, kjer je Kraus že odklepal vrata, in vzklikal:

»Kako je to mogoče? Za Boga, tako presenečen je!«

In ko so se vrata odprla, je stalo pred njimi že troje francoskih častnikov in nekaj grenadirjev. Z največjo vlnudnostjo je stopil najstarejši častnik v vežo, salutiral in vprašal:

»Ali mi je čast govoriti z gospodom rudniškim ravnateljem?«

Gerstori se je odkril in odgovoril:

»Da, jaz sem — pl. Gerstori.«

»Generalni adjutant divizijskega generala Bernadotta — Morain!« je dejal častnik in salutiral iznova. In lahko zamahnivši z roko, je predstavil še svoja mlada, lepa tovariša: »Kapitén Borussle — kapitén Bremlu!«

Gerstori je predstavil Krausa.

»Jako mi je drago!« je dejal Morain z naravno ljubeznivostjo. »Ostale gospode pa spoznam jutri. Ne trudite se na ulico, gospod ravnatelj... sneži neprestano in prav mrzlo je. Lahko bi se prehladili. Ali pa vas smem prositi zase in za svoja tovariša prenočišča?« — Jako bi vam bil tudi hvaležen, če nam potestujete vsaj z najskromnejšo večerjo... Od Vipave do Idrije smo marširali peš... a ti vaši hribi imajo vrniti slabe poti. Verjemite,

gospod ravnatelj, da smo resnično utrujeni in lačni!«

In lahko kramljaje se je obrnil Morain takoj in brez okolišev k stopnicam, ne kakor tujec in sovražnik, nego kakor prijazen rojak. Njegova glas je bil sicer vlnudno proseč, a hkratu rahlo ukazujoč, toda ne žaljiv. Gerstori in Kraus sta se čudila, ker po razburljivih govorih o kanibalskih nasilstvih francoske armade nista pričakovala takega prvega sestanka s Francozi.

»Silno mi je žal, da smo prisiljeni vznemirjati vas ob tako pozni uri,« je nadaljeval Morain. »Trdno smo upali, da dospemo v Idrijo še za mraka, a menda smo nekoliko zašli in v visokem snegu nismo mogli nikakor hitreje naprejš.«

Gerstori si je grizel ustni in stopal molče za generalnim adjutantom, a naenkrat je opazil, da je družba obstala v veži. Ozrl se je in videl, da sta častnika med tem postavila pred vhod v pisarno in blaginjo grenadirje za stražo. Nato sta stopila v spremstvu Krausom hitro za Morainom.

Na hodniku pred Gerstorijevim stanovanjem sta stali prestrašeni in razburjeni Gerstoriova in Krausova soproga. Bledi sta bili in srce jima je bilo v silni plašnosti. Morain pa se je kavališko poklonil, ostro salutiral in dejal z najmehekšim glasom:

»Tisočkrat prosim oduščanja, častiti dami, da vdiram v pozni noči v vašo obojiteljsko tišino! Toda sirova vojna je pač taka!«

»Moja soproga,« je predstavljala Gerstori, »in soproga gospoda inšpektorja Krausa.«

Morain se je ženama hitro približal in jima poljubil roki. Nato je predstavil tovariša, ki sta storila isto, dobrosrčno se smehljaje, kakor bi bila damama že stara znanca.

Gerstori je odprl vrata jedilnice, kapi-tena sta ponudila ženama roko in ju odvedla v sobo, kakor bi bila gosta in ne grozo in strah provzročujoča sovražnika.

Pravkar je hotel oditi Morain za njimi, ko je vzkliknil:

»Evo, meni najstarejšemu je ostala najmlajša!« in urno je stekel k stopnicam, ki so vodile v drugo nadstropje.

Tam je stala Viktorina v beli nočni obleki s široko odprtimi očmi, polnimi veselja in občudovanja. Bujni, dolgi in gosti lasje so se ji kakor zlat plašč valili po ramenih. Resnično, bila je kakor vila, ki je stopila pravkar iz gorovja.

»Čigava ste, krasno dekletce? Kako vam je ime?«

»Viktorina Krausova sem,« je odgovorila in se plaho obesila ob njegovo roko. »In vi... vi ste Napoleon Buonaparte, kaj ne?«

Witko Kregar
cerinški uradnik

Angejca Kregar rojena Sušnik
porečana
Ljubljana, 13. junija 1920.

Gospa ali gospodična s primerno na-
obrazbo se
sprejme k otrokom. I. Sušnik, Ljubljana
Zaloška cesta. 4265

Novo citre se ceno prodajo.
Kisovic, Jasez Trdinova ul. 8. 4254

Trstje za strope izdeluje in prodaja
na debelo in drobno m² po K 480 pr-
večjih naročilh snaten popust **Stefan**
Anten, Ljubljana, Jeranova ulica
12, Trnovo. 4256

mešanega i glastega lesu.
 igger v Dobajal pri Hodišah nad Ho-
 smene ponudbe za ta les na panju je vlo-
 r ing. Mirko Šušteršič v Rožaku, Koroško
 pojasnila daje imenovani upravitelj. 4303

FOX TYPEWRITER CO.
Wichigan, U. S. A.
 daju pisacih strojeva
PORTABLE
 za Hrvatsku i Slavoniju, Srbiju sa-
 snu, Dalmaciju te Vojvodinu sol-
 me i zastupnici, koji se za prodaju
 pisacih strojeva zanimaju, neka-
 nde uprave na

zniva svoje trgovske prostore,
a 1839 na Kongresnem trgu
njigotržnico zapreti za čas od
trosiva svoje p. n. odjemalce,
zaupanje in upava, da bova
zopet otvorila vestni promet
ici v lastni hiši, na Mikloši-

18. junija 1920.

vrstno

o letnik 1917 in 1918
pljeno, se teči v restavraciji
(e"), Ljubljana, Krokov trg.

spreten, z
dobrimi
spričevali

kubarski vajenec

sprejemata

otela, 'Union' v Ljubljani.

javna dražba.

e se bo vršila dražba od 9. zjutraj napre
na pripravna za pisarne, stroj za sladole
inski sodčki, 2 elegantna divana, postelje,
e, citre, kitara, avtomat, pripraven za go
e, vse v najboljšem stanju. Dražba bo na
cesti št. 38 na dvorišču.

cem vremenu, drugače drugi dan. 4257

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica šte. 2.

Delniška glavnica 30.000.000 — kron. **Rezervni fond 20.000.000 — kron.**

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah ter ekspozitura v Ptuj.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju

Kupi in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne KREDITE